

Vabariigi Valitsuse määruse
„Vabariigi Valitsuse 14.09.2006. a määruse nr 203
„Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitse-eeskiri” muutmine” eelnõu

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla, kehtestada ala kaitsekord ja vajaduse korral kaitsekorda muuta. Eelnõukohase määrusega muudetakse Pihla-Kaibaldi looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärke, kaitsekorda ning välis- ja vööndite piiri.

Kaitseala paikneb Hiiu maakonnas Hiiumaa vallas Kanapeeksi, Koidma, Leigri, Metsaküla, Määvli, Prählamäe ja Tubala külas.

Senise kaitse-eeskirja muutmine toimub kooskõlas looduskaitseseaduse § 13 lõikega 1 ning muutmise eesmärk on tagada piirkonna loodusväärtuste parem ja otstarbekam kaitse. Kaitsealaga liidetakse piirnev roheline hiidkupra Põdrapao püsielupaik, mis on kaitse alla võetud 24. mai 2007. a keskkonnaministri määrusega nr 36 „Kaitsealuste samblaliikide püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”, ning kaks hiljuti kaitsealaga piirnevate aladelt leitud roheline hiidkupra leiukohta, kuhu liigile püsielupaikasid moodustatud ei ole. Kaitseala sees arvatakse piiranguvööndist mitu ala sihtkaitsevööndisse. Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi *RMK*) ettepanekul (12.10.2009. a kiri nr 3-1.1/71) arvatakse kaitsealast välja 0,3 ha elektriliinialust lagedat maad, millel looduskaitsealine väärtus puudub. Pihla-Kaibaldi looduskaitseala hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluva Pihla-Kaibaldi ja Põdrapao loodusala.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti kaitse planeerimise büroo spetsialist Andres Miller (tel 5648 0567, e-post andres.miller@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist Nele Saluveer (tel 447 7386, e-post nele.saluveer@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 680 7435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee), advokaadibüroo FORT advokaat Kristel Raamat (tel 646 4045, e-post kristel.raamat@fortlegal.com). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumite vahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson, (tel 626 2880, e-post marika.erikson@envir.ee), eksperdihinnangu on andnud Renno Nellis ja keeleliselt on toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu ja muudatuste põhjendused

Kaitseala eesmärk on elupaigatüüpide, mida EÜ Nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; edaspidi *loodusdirektiiv*) nimetab I lisas, elustiku mitmekesisuse ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Kaitstavad elupaigatüübid on kehtiva kaitse-eeskirja alusel metsastunud luided (2180 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale, kusjuures tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigad), luidetevahelised niisked nõod (2190), kanarbiku ja kukemarjaga kuivad liivanõmmed (2320), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), vanad loodusmetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*)

ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*). Kaitstavatest liikidest on soohilakas (*Liparis loeselii*) loodusdirektiivi II lisas nimetatud liik ja ühtlasi II kaitsekategooria liik ning kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*) on Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiivi nr 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ET L 20, 26.01.2010, lk 7–25; edaspidi *linnudirektiiv*) I lisas nimetatud ja ühtlasi I kaitsekategooria liik.

Määruse § 1 punktiga 1 täiendatakse kaitse-eesmärkidena loetletud ja kaitsealal esinevate elupaigatüüpide nimekirja ning sinna lisatakse elupaigatüübid liivikud (2330), mida on kaitsealal 14 ha, liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*), mida on kaitsealal 6 ha, nokkheinakooslused (7150), mis on rabadega koos esinev kooslus, mida üldjuhul kaardile eraldi ei kanta, liigirikkad madalood (7230), mida on kaitsealal 41 ha, vanad laialehised metsad (9020*), mida on kaitsealal 3,4 ha, ja rohunditerikkad kuusikud (9050), mida on kaitsealal 1,3 ha. Liivikud (2330) ja nokkheinakooslused (7150) on juba varasemast Pihla-Kaibaldi loodusala eesmärgiks. Kaibaldi liivikud (2330) on ühed Eesti tuntuimad. Need suhteliselt palju üheaastaseid taimi sisaldavad kooslused on enamasti liigivaesed, kuid samas suhteliselt haruldased ja sageli inimtekkelised. Kaitsealal on liivikud ühe suurema massiivina Kaibaldi nõmmel, mis on jäänuk kunagisest metsapõlengust ja nõukogudeaegsest tankodroomist. Liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*) on Fennoskandia madalike silikaatsetel muldadel esinevad poollooduslikud kooslused, mida leidub paesal Hiiumaal suhteliselt vähe. Kaitsealal on elupaigatüüp esindatud ühe kompaktse alana Pihla-Kaibaldi piiranguvööndis Määvli külas. Liigirikkad madalood (7230) on üleeuroopaliselt ohustatud eeskätt kuivendamise ning sellele järgneva võsastumise, metsastumise või ülesharimise tõttu. Vanad laialehised metsad (9020*) on väga haruldane ja esmatähtis elupaigatüüp, mida Eestis leidub kokku vaid 1700 ha. Tüüpi 9020* leidub kaitsealal viie polügoonina, mis kõik on sihtkaitsevööndis. Laialehiste liikide (valdavalt pärn, vähem saar ja vaher) osakaal on 52–90%, mistõttu on elupaigatüübil 9020* suur potentsiaal kaitsealal püsima jääda. Rohundirikaste kuusikute (9050) pindala on statistilise metsainventuuri 2012. aasta andmete põhjal vaid 0,3% Eesti metsade kogupindalast ehk 6200 ha. Elupaigatüüpi 9050 leidub kaitsealal vaid ühe polügoonina (kaasneva elupaigatüübina veel teiselgi polügoonil), kuid looduslikud tingimused ja paiknemine sihtkaitsevööndis tagavad väga suure tõenäosusega elupaigatüübi püsima jäämise prognoositavas tulevikus. Natura 2013. aasta aruandluse järgi on Eestis tüüpi 9050 seisund ebapiisav ja halvenev. Kaitse-eesmärkide hulgast jäetakse välja elupaigatüüp kanarbiku ja kukemarjaga kuivad nõmmed (2320), mida kaitsealal ei esine ja mis ei ole Pihla-Kaibaldi loodusala eesmärgiks.

Kaitse-eesmärkide hulka lisatakse neli loodusdirektiivi II lisa liiki. Kui varem oli loodusdirektiivi II lisas nimetatud liike kaitsealalt teada vaid üks (soohilakas), siis nüüd on kaitsealal teada veel neli liiki. Neist liikidest on roheline hiidkupar (*Buxbaumia viridis*) ja euroopa naarits (*Mustela lutreola*) ühtlasi I kaitsekategooria liigid, kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) II kaitsekategooria liik ning saarmas (*Lutra lutra*) III kaitsekategooria liik. Looduskaitseaduse § 48 lõike 1 kohaselt tagatakse I kaitsekategooria liikide kõikide teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega. Kauni kuldkinga seisundit on Eesti punase nimestiku järgi hinnatud ohulähedaseks, seda leiukohtade mõningase vähenemise tõttu. Liigil on kaitsealal teadaolevalt kaks kasvukohta. Saarmas on Eestis üldlevinud poolveeline kärplane, kuid mujal Euroopas suhteliselt ohustatud, mistõttu on liik juba varem Pihla-Kaibaldi loodusala eesmärgiks. Saarma ja euroopa naaritsa elupaigad kattuvad suures osas ning mõlema liigi jaoks on oluline loodusliku veerežiimi taastamine ja vee-elustiku mitmekesisuse suurendamine.

Määruse § 1 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks viide linnudirektiivile. Kuigi kaitse-eesmärkide hulgas on juba varasemast ja nüüd lisatakse veel üks linnudirektiivi I lisas nimetatud liik, ei kuulu

kaitseala üleeuroopalisse Natura 2000 võrgustikku linnualana, vaid loodusalana. Kuna tegu ei ole üleeuroopaliselt olulise linnualaga, ei ole viitamine linnudirektiivile kaitseala puhul asjakohane.

Määruse § 1 punktiga 3 täpsustatakse kaitseala eesmärki, tuuakse nimeliselt välja juba varasemast kaitse-eesmärgiks olev linnudirektiivi I lisa liik (kaljukotkas), lisatakse kaitse-eesmärkide hulka sama lisa liik teder (*Tetrao tetrix*), tõstetakse teiste kaitsealuste liikide, mida ei nimetata loodus- ega linnudirektiivi lisades, hulgast esile kanakull (*Accipiter gentilis*) ja pisi-tinasamblik (*Stereocaulon condensatum*) ning loobutakse liigi kaitsekategooria mainimisest. Kaitse-eesmärgiks oleva liigi nime varjamine ei ole põhjendatud, sest sellega ei paljastata liigi täpset elupaika. Samas võib liiginime varjamine soodustada teadmatusest kaitstava liigi kahjustamist, näiteks tahtmatu häirimise läbi. Kõigi kaitse-eesmärgiks seatud liikide nimed on kirjas määruse seletuskirjas, mis on avalik dokument. Liikide kaitsekategooriaid ei tooda kaitse-eeskirjades enam välja põhjusel, et sõltuvalt liikide käekäigust ja uuritusest korrigeeritakse aeg-ajalt kaitstavate liikide nimekirju ning muudetakse kaitsekategooriaid. Õigusaktides liikide kaitsekategooriate pidev ajakohastamine ei ole otstarbekas. Teder on ühtlasi III kaitsekategooria ja linnudirektiivi II lisa B osa liik, kelle seisundit on Eesti punase nimestiku järgi hinnatud ohulähedaseks, seda arvukuse ja leiukohtade vähenemise tõttu alates eelmise sajandi keskpaigast. Liigi kaitse tegevuskava andmetel pesitseb Eestis 6000–12 000 paari tetri. Elupaikade säilitamine ja röövluse ning häirimise mõju vähendamine on peamised tegurid tedre soodsa seisundi saavutamiseks. Teadaolevalt (loodusfotograafidelt saadud info) on kaitsealal säilinud üks väheseid arvestatavaid tedremängukohti Hiiu saarel. Kanakull on II kaitsekategooria liik. Kaitsealal asuvad kahes grupis kanakulli kunagised viis pesa. Kanakulli kaitse tegevuskava andmetel on pesapaikade hävimine üks peamisi kanakulli ohutegureid. Kanakull rajab oma pesa keskmiselt 350 m kaugusele metsaservast, lageraielangist või noorest metsast. Endiste pesitsuskohtade säilitamine on oluline, sest kanakull võib piirkonna uuesti asustada. Eestis on kaitse piisavalt tagatud vaid umbes 35% teadaolevatest kanakulli pesapaikadest. Pisi-tinasamblikku, mis on III kaitsekategooria liik, on kaitsealal leitud kümnes kohas, mistõttu on Pihla-Kaibaldi looduskaitseala puhul tegu selle liigi ühe olulise kasvualaga Eestis. Kaitsekorralduslikult on liik otseselt seotud kaitse-eesmärgiks seatava elupaigatüübiga liivikud (2330), olles seal elupaigatüübi indikaatorliigiks.

Lisaks eespool nimetatud loodusväärtustele on Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitse all hoidmine oluline teistegi haruldaste ja ohustatud taime- ja loomaliikide kaitseks. Samas pole nende kaitse-eesmärgiks seadmine vajalik, kuna eesmärgiks seatavate katusliikide kaitseks kehtestatav kaitsekord tagab ka teiste kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Teadaolevatest kaitsealustest liikidest, mida ei ole seatud kaitseala kaitse-eesmärgiks, on kaitsealal veel 53 kaitsealuse liigi elupaiku. Oluline on kaitsta I kaitsekategooria linnuliigi must-toonekure (*Ciconia nigra*) elupaika. Must-toonekurg kaitsealal ei pesitse, kuid on seal sage toitekülaline. Alal esinevad III kaitsekategooria linnuliigid on raudkull (*Accipiter nisus*), hiireviu (*Buteo buteo*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), rukkirääk (*Crex crex*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), musträhn (*Dryocopus martius*), lõopistrik (*Falco subbuteo*), tuuletallaja (*Falco tinnunculus*), sookurg (*Grus grus*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), herilaseviu (*Pernis apivorus*) ja kodukakk (*Strix aluco*). Alal leiduvad II kaitsekategooria taimeliigid on kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), täpiline sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata ssp. cruenta*), sookäpp (*Hammarbya paludosa*), väike käopõll (*Listera cordata*), harilik sookold (*Lycopodiella inundata*), ainulehine soovalk (*Malaxis monophyllos*), kärbesõis (*Ophrys insectifera*), kuninga-kuuskjalg (*Pedicularis sceptrum-carolinum*), tume nokkhein (*Rhynchospora fusca*) ja hanepaju (*Salix repens*). III kaitsekategooria soontaimeliigid on lääne-mõõkrohi (*Cladium mariscus*), vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza*

fuchsii), kahkjaspunane sõrmkäpp (*D. incarnata*), kuradi-sõrmkäpp (*D. maculata*), tumepunane neuuvaip (*Epipactis atrorubens*), laialehine neuuvaip (*E. helleborine*), soo-neuuvaip (*E. palustris*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*), harilik ungrukold (*Huperzia selago*), suur käöpõll (*Listera ovata*), harilik porss (*Myrica gale*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*) ja kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*). Samblikest on alal teada II kaitsekategooria liigid teramõhnsamblik (*Bacidia biatorina*) ja männi-soomussamblik (*Hypocenomyce anthracophila*) ning III kaitsekategooria liigid puna-näsasamblik (*Lecidea erythrophaea*), harilik kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*), suur nõöpsamblik (*Megalaria grossa*), harilik koobassamblik (*Thelotrema lepadinum*) ja kare habesamblik (*Usnea barbata*). III kaitsekategooria samblaliigid on Helli ebatähtlehik (*Anastrophyllum hellerianum*) ja harilik valvik (*Leucobryum glaucum*). III kaitsekategooria seeneliigid on pruunikas mütsnarmik (*Bankera fuligineoalba*) ja must narmik (*Phellodon niger*). III kaitsekategooria liigid on veel selgrootud vareskaera-aasasilmik (*Coenonympha hero*) ja sõõrsilmik (*Lopinga achine*). Nende liikide elupaikade kaitse tagatakse kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüpide ja liikide elupaikade kaitsega.

Määruse § 1 punktiga 4 ajakohastatakse kaitseala asukohta. Pärast 2017. a kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu korralisi valimisi on haldusreformi seadusest tulenevalt Hiiu maakonnas üks omavalitsus. Selle omavalitsusüksuse nimeks on Hiiumaa vald.

Määruse § 1 punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks säte, mida ei peeta enam vajalikuks kaitse-eeskirjas välja tuua. Eramaal viibimine on reguleeritud 01.07.2014 jõustunud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse 4. peatüki 2. jaos ja mõningal määral looduskaitse seaduses (§ 15) sätestatuga. Viidatud regulatsioon kohaldub eramaal viibimisele ka sellele kaitse-eeskirjas otsesõnu viitamata.

Määruse § 1 punktiga 6 antakse võimalus telkida ja teha lõket õuemaal ning kaitseala valitseja seatud tingimustel telkida väljaspool õuemaad või telkimiseks ette valmistatud ja tähistatud kohta. Praegu õuemaad kaitsealal ei ole, kuid ajalooliselt on piiranguvööndis kaitseala serval hooneid olnud ning hoonestuse taastamine selles teeäärses talukohas ei ole välistatud. Seoses teadustöö ja loodushuviliste huviga pildistada tetrede mängu on soovitud kaitsealal telkida või ööbida varjetelgis. Seni pole kaitse-eeskiri seda võimaldanud. Paraku on toimunud kaitse-eeskirja rikkumisi ning kaitsealalt on leitud sinna jäetud varjetelke. Loodusele on parem, kui telke või varjetelke püstitatakse kaitseala valitseja seatud tingimustel, millest kinnipidamine välistab kaitseala seisundi kahjustamise.

Määruse § 1 punktiga 7 muudetakse kaitse-eeskirja sõnastus üheselt mõistetavamaks. Uus sõnastus tagab määruse vastavuse looduskaitse seaduse § 30 lõikega 3, mis sätestab, et väljaspool teid sõidukiga sõitmise või maastikusõidukiga sõitmise keeld ei laiene järelevalve- ja päästetöödele, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusele ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostatavale teadustegevusele. Lisatakse võimalus sõita jalgratastega lisaks teedele ka radadel ning piiranguvööndis loobutakse piirangust, mille järgi metsa- ja põllumajandustöid võis teha vaid maatulundusmaal. Jalgratastega radadel sõitmine ei kahjusta pinnast jalgsi liikujatest oluliselt rohkem. Samas on jalgrattaga sõitmine üks tervislik ja populaarsust koguv looduses liikumise viis, mida pole praegu põhjust kaitsealal piirata. Metsa- ja põllumajandustööde seostamine vaid maatulundusmaa sihtotstarbega ei ole tänapäeval enam ajakohane, sest nimetatud töid võib vaja olla teha ka muu sihtotstarbega maal, näiteks elumemaal, sihtotstarbeta maal või kaitsealusel maal. Tegevuse lubatavuse sidumine maa sihtotstarbega ei ole üldjuhul asjakohane.

Määruse § 1 punktiga 8 lubatakse kaitsealal kalapüüki, sest kaitsealal on mõned ojad, kus saab kala püüda, ja tõstetakse jahipidamist lubavad sätted kokku kaitsealal lubatud tegevuste alla. Lisatakse viide senise täieliku jahikeeluga Pihlasoo ja Kaibaldi sihtkaitsevööndis jahipidamise lubamise eranditele. Seni kehtiva kaitse-eeskirja ja looduskaitseaduse alusel on kalapüük keelatud. Kalapüük ei kahjusta kaitse-eesmärke ja kaitsealal ei ole liikumiskiiranguga alasid.

Jahipidamine on looduskaitseaduse alusel kaitsealadel üldjuhul keelatud, kuid kaitse-eeskirjaga võib seda piirangut leevendada. Pihla-Kaibaldi looduskaitsealal oli ja jääb jahipidamine lubatuks piiranguvööndis ning Järvemägede sihtkaitsevööndis. Tavapäraselt jahipidamist Pihlasoo ja Kaibaldi sihtkaitsevööndis ei lubata, eritingimused sätestatakse edaspidi kaitse-eeskirja § 9 punktiga 5.

Määruse § 1 punktiga 9 viiakse kaitse-eeskiri kooskõlla looduskaitseaduse § 14 lõikega 1, mille punkt 3, mis keelab ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta väljastada metsamajandamiskava, on alates 01.05.2013. a kehtetu.

Määruse § 1 punktiga 10 viiakse kaitse-eeskiri kooskõlla looduskaitseaduse § 14 lõike 1 punktiga 6, kus seoses ehitusseadustiku jõustumisega 01.07.2015 ei kasutata enam väikeehitise mõistet.

Määruse § 1 punktiga 11 viiakse kaitse-eeskiri kooskõlla looduskaitseaduse § 14 lõike 1 punktidega 9 ja 10, mis keelavad kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist, ning anda lisaõõta jahiulukitele.

Määruse § 1 punktiga 12 viiakse kaitse-eeskiri kooskõlla 01.07.2015. a jõustunud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muudatusega, milles keskkonnamõju hindamise järelevalvaja mõistet enam ei kasutata.

Määruse § 1 punktiga 13 viiakse kaitse-eeskirja sõnastus vastavusse looduskaitseaduse § 30 lõike 4 punkti 6 sõnastusega ning edaspidi on kaitseala sihtkaitsevööndis kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala tarbeks ja olemasolevate ehitiste hooldustööd. Selle punktiga säilitatakse võimalus rajada vajaduse korral kaitseala tarbeks ehitisi, näiteks tuleohutuse paremaks tagamiseks või külastustaristu rajamiseks ja nende hilisemaks hooldamiseks. Seni kehtinud kaitse-eeskirja järgi oli sihtkaitsevööndis kaitseala valitseja nõusolekul lubatud õpperadade ja tootmisotstarbeta ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks ning olemasolevate ehitiste hooldustööd. Kaitseala valitseja nõusolekul hooldatavate ehitiste all on mõeldud ehitisi ehitusseaduse § 2 lõike 1 mõistes, st kaitseala valitseja võib lubada hooldustöid teedel, radadel, metsasihtidel jms objektidel.

Määruse § 1 punktiga 14 leevendatakse Pihlasoo ja Kaibaldi sihtkaitsevööndis senist jahipidamise keeldu. Kaitseala valitseja nõusolekul lubatakse Pihlasoo ja Kaibaldi sihtkaitsevööndis jahipidamist kaitse eesmärgi saavutamiseks ning ulukite kaudu levivate haiguste tõkestamiseks. See leevendus annab kaitseala valitsejale võimaluse vajadusel lubada näiteks kaitse-eesmärgiks seatava tedre kaitseks väikekiskjate ohjamist või sigade aafrika katku Hiiumaale jõudes sigade arvukuse vähendamist senise täieliku jahikeeluga sihtkaitsevööndites. Erandkorras jahipidamise lubamisel saab kaitseala valitseja seada jahipidamisele kaitse-eesmärkide jaoks vajalikke tingimusi. Tingimuste seadmisel tuleb arvestada, et Pihlasoo sihtkaitsevööndis pesitseb juba aastaid Hiiumaa teadaolevalt ainus kaljukotkapaar. Looduskaitseaduse § 50 lõige 2 punkt 5 ja lõige 5 sätestavad I kaitsekategooria liigi kaljukotka

pesapuu ümber 500 m raadiuses inimestele viibimiskeelu 15. veebruarist 31. juulini, kui pesapuu asub väljaspool kaitseala või selle piiranguvööndis. Kirjanduse andmeil („Röövlinnud ja metsamajandus”, Kotkanen jt, 2004, ja „Eesti röövlinnud”, Valker, 2014) algab mäng ja pesaehitus kaljukotkastel tegelikult juba kohe veebruari alguses, mistõttu tuleks jahipidamise ja üldse sihtkaitsevööndis viibimisega olla ettevaatlik juba 1. veebruarist. Ornitoloogide (nt Renno Nellise) suulistel andmetel on viimastel pehmetel talvedel tuvastatud kotkaste mängulendu veelgi varem. Kaitsealal 2001. aastal avastatud pesa ei ole kaljukotkas pärast 2012. aastat teadaolevalt asustanud ja pesa on varisenud, kuid korduvalt on kaitsealal ja selle lähinaabruses nähtud kaljukotkast ning tema käitumises tundemärke, mis viitavad kaljukotka pesitsemisele Pihlasoo sihtkaitsevööndis. Kogu sihtkaitsevööndis looduskaitsealades ette nähtud inimese viibimise keelu rakendamine ei ole sihtkaitsevööndi suurust (2911 ha) arvestades mõistlik ega tegeliku hädavajaliku viibimiskeelu alaga (78,5 ha) proportsionaalne. Siiski tuleb piirata inimese sattumise võimalust kaljukotka pesapuu lähedale, sest kaljukotkas on äärmiselt häirimistundlik. Kaljukotka kaitse tegevuskava järgi on inimesepoolne häirimine kahe olulisema ohuteguri hulgas, sama oluline on ka toitumisalade hävimine või halvenemine. Paratamatuks häirimisfaktoriks liigile on viimastel aastatel suurenev loodusmatkade hulk, sealhulgas Hiiumaal. Euroopa naaritsa taasasustamisega tegeleva SA Lutreola väitel ei saa naaritsa elupaigas lubada urujahti, püünisraudade kasutamist ja jahti koeraga. Liigid, sealhulgas kaitsealal kaitse-eesmärgiks olevad või kaitse-eesmärgiks seatavad liigid, saavad eksisteerida ökoloogiliste sidemete tõttu teiste liikidega. Seetõttu, kui kaitseala eesmärgiks on teatud liikide kaitse, tuleb säilitada tervet kompleksi liikide omavahelisi suhteid ja tagada ka paljude teiste liikide olemasolu. Näiteks euroopa naaritsa kaitset silmas pidades tuleb säilitada tema terviklik toidubaas, ka teised looma- ja taimeliigid ning elupaikade struktuur. Kaitseala seisukohalt on oluline tervikliku looduskompleksi säilimise tagamine. Kuna liikide omavaheliste suhete kompleks on reeglina väga mitmemõõtmeline ja raskesti mõõdetav, on kaitseala loodusväärtuste pikaajaliseks säilitamiseks jahipiirangute jätkumine oluline ning vajalik. Mõistlik on hoida häiringute tase võimalikult madal ja vältida elupaikade rikkumist. Senise jahikeelu mõningane leevendamine on kooskõlas looduskaitsealade § 2 lõikes 2 sätestatud looduskaitse põhimõttega, et looduse kaitset lähtutakse tasakaalustatud ja säästva arengu põhimõtetest, kaaludes iga kord alternatiivsete, looduskaitse seisukohalt tõhusamate lahenduste rakendamise võimalusi.

Määruse § 1 punktiga 15 tunnistatakse kehtetuks säte, mis lubas sihtkaitsevööndites jahipidamist vaid Järvemägede sihtkaitsevööndis. Jahipidamist reguleeritakse kaitsekorra üldpõhimõtete peatükis ja sihtkaitsevööndi peatüki paragrahvis, mis käsitleb kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tegevusi.

Määruse § 1 punktiga 16 leevendatakse kõigis sihtkaitsevööndites maaparandussüsteemide hoiutööde keeldu. Sihtkaitsevööndis lubatakse kaitseala valitseja nõusolekul maaparandussüsteemide eesvoolude hoiutöid. Selle punktiga tekib võimalus vajaduse korral hooldada kaitseala valitseja seatud tingimustel kaitseala piiresse jäävaid eesvoole, samas kui maaparandussüsteemide hoiutööd jäävad sihtkaitsevööndis jätkuvalt keelatuks. Sellised hooldamist vajavad maaparandusehitise eesvooluks olevad kraavitatud vooluveekogud on kaitsealaga piirnev ja osaliselt ka läbiv Metsajõgi (Rima oja) ja kaitseala ühte nurka puudutav Pihla jõgi. Eesvoolude hoiutöid lubatakse juhul, kui nende hooldamine ei avalda ulatuslikku negatiivset mõju ala loodusväärtustele ja see on vajalik, sest eesvoolu hooldamata jätmine tekitaks kahju väljaspool kaitseala asuvatele aladele. Antud küsimuses kaitseala valitsejale kaalutusõiguse andmine on vajalik, et leida kompromiss eesvoolu ja sellega seotud süsteemi toimimise ning loodusväärtuste kaitse vahel. Hooldustööde lubamisel hindab Keskkonnaamet ühelt poolt tegevuse potentsiaalset mõju ala loodusväärtustele, teisalt kaalub, kas hooldamata

jätmine tekitaks kahju väljaspool kaitseala asuvatele aladele. Eesvoolude hooldustööd, milleks on vajalik kaitseala valitseja nõusolek, on näiteks puittaimestiku raiumine, veejuhtme sügavuse ja põhjalaiuse taastamine sette eemaldamisega, truubi ja regulaatori settest puhastamine, truubiotsakute korrastamine ning suurema voolutakistuse eemaldamine. Kaitseala valitseja nõusolekut ei ole vaja siis, kui voolusängist kõrvaldatakse voolutakistusena üksikuid esemeid, nagu langenud puud, mõned kivid, prügi jms. Samuti ei ole kaitseala valitseja nõusolekut vaja rohttaimede ja peenvõsa niitmiseks. Samas on oluline, et ka nende tööde tegemisel arvestataks ala kaitse eesmärgiga ning ei kahjustataks loodusväärtusi.

Määruse § 1 punktiga 17 täpsustatakse piiranguvööndis lubatud majandustegevust metsa raiel. Raie on lubatud 16. juulist 14. aprillini. Kuigi näiteks kanakull ja kodukakk, kes lähikonnas elutsevad, hakkavad pesitsema juba veebruari lõpus ning lõopistik ja herilaseviu pesitsevad veel augustiski, on enamiku loomaliikide jaoks oluline, et metsa ei raiutaks ajavahemikul 15. aprillist 15. juulini. Ka piiranguvööndis elutsev sookurg pesitseb just sel ajal. Kevad-suvine raierahu vähendab inimtekkeliste häiringute taset ja toetab piiranguvööndi kaitse eesmärgi – elustiku mitmekesisuse säilitamise – saavutamist. Vastavalt looduskaitseaduse § 31 lõikele 3 võib kaitse-eeskirjaga seada piiranguvööndis tingimusi maastikuilme ning koosluse loodusliku tasakaalu, liikide ja vanuse mitmekesisuse säilitamiseks. Vastavalt looduskaitseaduse § 31 lõikele 4 võib kaitse-eeskirjaga seada piiranguvööndis raie tegemise ajale metsaseadusest erinevaid piiranguid, kui need on vajalikud koosluse või kaitsealuse liigi säilimiseks.

Määruse § 1 punktiga 18 tunnistatakse kehtetuks kaitse-eeskirja säte, mis reguleerib jahipidamist piiranguvööndis. Jahipidamist piiranguvööndis reguleeritakse edaspidi kaitsekorra üldpõhimõtete peatükis.

Määruse § 1 punktiga 19 lisatakse kaitse-eeskirja täpsustus, et lisaks järgnevalt loetletud kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tegevustele tuleb piiranguvööndis arvestada ka muid eelnõukohase määrusega sätestatud erisusi. Näiteks on metsa raieks lubatud aeg sätestatud sama paragrahvi eelmises lõikes. Samuti kõrvaldatakse kaitse-eeskirjast kaitseala valitseja nõusoleku nõude liigne kordus, mille tekitas viitamine paragrahvile 5, kus on kirjas ehitamisega seotud tegevusi, mis on kaitsealal ilma kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud.

Määruse § 1 punktiga 20 tunnistatakse kehtetuks kaitse-eeskirja säte, mis lubas piiranguvööndis kaitseala valitseja nõusolekul uue maaparandussüsteemi või veekogu rajamist. Arvestades piiranguvööndi väiksust, kahjustaks piiranguvööndis uue maaparandussüsteemi rajamine piirnevas sihtkaitsevööndis asuvaid looduslikke soo- ja metsakooslusi, piiranguvöönd ei täidaks nii oma eesmärgi sihtkaitsevööndi puhvrina. Looduskaitseaduse alusel keelatud tegevusele leevenduse tegemine ei ole Pihla-Kaibaldi looduskaitsealal põhjendatud ega võimalik. Uue maaparandussüsteemi rajamine piiranguvööndis viiakse määruse § 1 punktiga 25 piiranguvööndis keelatud tegevuste hulka. Veekogu rajamist käsitleb edaspidi kaitse-eeskirja § 5 punkt 8.

Määruse § 1 punktiga 21 seatakse piiranguvööndis erandina kaitseala valitseja nõusolekul lubatud turberaiele langi suuruseks kuni kaks hektarit ja leevendatakse lageraie keeldu (kehtiva kaitse-eeskirjaga on lubatud ainult turberaie). Turberaielangid, mis on suuremad kui kaks hektarit, ei taga piisavalt metsa looduslikku uuenemist. Väikeste lankidena tehtud raie sarnaneb looduslikule häiringule rohkem kui suurte lankidena tehtu ning metsakoosluse kui terviku taastumine toimub kiiremini. Lageraie lubatakse kaitseala valitseja nõusolekul langi pindalaga mitte üle ühe hektari erandina kuusikutes, et soodustada kuusiku uuenemist pärast raiet. (Keskkonnaministri 27.12.2006 määruse nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“ § 5 lõige 1 ei

lubanud enne 1.09.2017 kuusikus turberaiet teha.) Uuendusraie piiramisega tagatakse maastikuilme, koosluste ja liikide kaitse ning hoitakse ära liiga kiired muutused metsade vanuse struktuuris (piiranguvööndis on valdavalt raieküpsed metsad). Piiranguvööndis elavatele loodusdirektiivi IV lisa ja III kaitsekategooria liikidele vareskaera-aasasilnikule (*Coenonympha hero*) ning sõõrsilmikule (*Lopinga achine*) on oluline väikeste uute lagendike teke ajas ühtlaselt. Vastavalt looduskaitseseaduse § 31 lõikele 4 võib kaitse-eeskirjaga seada piiranguvööndis raielangis suurusele metsaseadusest erinevaid piiranguid, kui need on vajalikud koosluse või kaitsealuse liigi säilimiseks. Kaitsealustest liikidest kasvavad piiranguvööndi metsades muu hulgas II kategooria liigid kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja väike käöpõll (*Listera cordata*) ning III kategooria liigid suur nõõpsamblik (*Megalaria grossa*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*) ja pisi-tinasamblik (*Stereocaulon condensatum*), mille kasvukohti lageraie kahjustab.

Määruse § 1 punktiga 22 viiakse kaitse-eeskiri kooskõlla looduskaitseseaduse § 31 lõike 2 punktiga 7, mis lisaks biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamisele keelab piiranguvööndis ka väetise kasutamise, kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti. Kuna piiranguvööndis ei ole põllu-, aia- ega muid kultuurmaid, mis vajaks biotsiide, taimekaitsevahendeid või väetisi, vaid on looduslikud või poollooduslikud kooslused ja kaitsealused liigid, siis ei saa selliste, otseselt elustiku mitmekesisust ohustavate ainete kasutamist lubada. Biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine oleks vastuolus piiranguvööndi eesmärgiga, milleks on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine. Ainsa erandina lubatakse nende vahendite kasutamist õue- ja põllumaal. Praegu õue- ja põllumaad kaitsealal ei ole, kuid ajalooliselt on piiranguvööndis kaitseala serval hooned ja põlde olnud ning hoonestuse ja põllumaa taastamine selles teeäärses talukohas ei ole välistatud.

Määruse § 1 punktiga 23 tunnistatakse kehtetuks kaitse-eeskirja säte, mis käsitles piiranguvööndis keelatud tegevusena uuendusraiet. Raiet käsitletakse nüüd põhjalikumalt piiranguvööndis lubatud tegevuste all kaitse-eeskirja § 13 lõigetes 1 ja 2.

Määruse § 1 punktiga 24 täpsustatakse puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel. Puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel on keelatud, sest piiranguvööndis on tegemist märjemate kasvukohatüüpidega pehmel niiskel pinnasel, millel liikumine kahjustab pinnast ja metsataimestikku. Kaitseala valitseja võib siiski lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab, nt pikalt kestnud kuivade ilmade puhul. Piiranguvööndi metsadest on osa kõrgematel mineraalmaaladel (luidetel) asuvad männikud, kus pinnas on peaaegu aasta läbi kuiv ja seal saab ka külmumata maapinnal metsamajandamistöid teha. Niiskemates metsades ja kaitsealuste liikide elupaikades vajab puidu kokku- ja väljavedu täpsemat planeerimist ning asjaolude kaalumist. Külmunud pinnas tähendab antud juhul seda, et sellisel, muidu pehmel pinnasel tehtav puidu vedu ei jäta pinnasesse süvendeid, mis oleksid nähtavad pärast pinnase ülesulamist.

Määruse § 1 punktiga 25 keelatakse piiranguvööndis uue maaparandussüsteemi rajamine, kuna see ohustaks kaitseala kaitse-eesmäärke, eeskätt looduslikke soo- ja metsakooslusi. Vastavalt looduskaitseseaduse § 31 lõike 2 punktile 1 on piiranguvööndis uue maaparandussüsteemi rajamine keelatud, kui kaitse-eeskirjaga teisiti ei sätestata.

Määruse § 1 punktiga 26 ajakohastatakse viidet loodusdirektiivile ning eemaldatakse viide linnudirektiivile, sest Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kuulub üleeuroopalisse Natura 2000 võrgustikku loodusala, mitte linnualana.

Ajakohastatakse viidet Vabariigi Valitsuse korralduse lisa 1 punkti 2 alapunktile, mille kohaselt kaitseala hõlmab Pihla-Kaibaldi loodusala. Ühtlasi lisatakse viide alapunktile, mis käsitleb kaitsealaga liidetavat ala, mis kuulub Natura 2000 võrgustikku Põdrapao loodusalana.

Määruse § 1 punktiga 27 viiakse kaitseala kaardi kohta käiv normitehniline märkus kooskõlla soovitusel, et kaitse-eeskirja normitehnilises märkuses ei esitata enam katastriandmete seisukohtadele, sest katastriandmete seisukohtade uuendatakse pidevalt ja maainfosüsteemis või muus internetipõhises andmebaasis kaarti vaadates näeb üldjuhul värskemaid maakatastri andmeid.

Määruse § 1 punktiga 28 asendatakse senise määruse lisas esitatud kaart „Pihla-Kaibaldi looduskaitseala” uue määruse lisas esitatud kaardiga. Pihla-Kaibaldi looduskaitseala ja selle kaitseala Pihlasoo sihtkaitsevööndit laiendatakse 42,1 ha võrra ning kaitseala piires arvatakse piiranguvööndist sihtkaitsevööndisse 306,1 ha.

Kaitseala kaitse-eeskiri seab kitsendused omandiõigusele (põhiseaduse, edaspidi PS, § 32). Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on PS §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb PS §-st 53. Tulenevalt PS §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitseaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiolomuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed majandusliku tulu vähenemise ja säilitatava looduse väärtusega ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirjaga piirangute seadmise eesmärgiks on alal leiduvate loodusväärtuste säilimine. Ühtlasi täidetakse direktiivist 92/43/EMÜ riigile tulenev kohustus tagada loodusväärtuste kaitse Natura 2000 võrgustiku alal. Neid eesmarke saab lugeda õiguspäraseks, kuna abinõud, mis soodustavad eesmärgi saavutamist, on õiguslikult sobivad: kaitseala moodustamine ja loodusväärtusi kahjustavate tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa kaitseala eesmärkide täitmisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Kaitse-eeskirja regulatsiooni eesmärgi (loodusväärtuste säilimine) täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid meetmeid. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Eesti ja Euroopa loodusväärtuste säilimine on oluline eesmärk. Alale kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega ala loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad.

Metsamajandusliku ettevõtluse korral on teada risk, et tegevust ei saa võimaldada juhul, kui see kahjustab loodust või elukeskkonda. Ettevõtlusvabadus ei anna isikule õigust nõuda rahvusliku rikkuse või riigi vara kasutamist oma ettevõtluse huvides. Samuti ei saa jahipidamist kui vaba eneseteostuse viisi võimaldada juhul, kui see kahjustab loodust või elukeskkonda. Omandiõigus, õigus vabale eneseteostusele ning ettevõtlusvabadus ei ole piiramatud õigused. Eeltoodust tulenevalt on jõutud järeldusele, et kaitse-eeskirja eesmärk, loodusväärtuste säilimine, kaalub üles omandiõiguse ja ettevõtlusvabaduse riive.

2.1. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piir

Pihla-Kaibaldi looduskaitseala on piiritletud kahe lahustükina ning tsoneeritud kolmeks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks. Kaitseala piiri kaardile kandmisel on alusena kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid seisuga aprill 2015. Pärast kaitseala laiendamist ja välispiiri mõningast korrigeerimist on kaitseala pindala 3816,6 ha,

millest 131,8 ha on eraomand, 3682,3 ha riigiomand ja 2,5 ha reformimata maa. Kaitsealaga liidetakse kaitseala loodeosas kolm roheline hiidkupra kasvukohta, millest üks on seni kaitse all püsielupaigana (2,5 ha). Kokku liidetakse kaitsealaga 42,1 ha, millest 1,2 ha on eramaa ja ülejäänud on riigimaa (38,4 ha) või reformimata maa (2,5 ha). Kaitse alla võetava, seni kaitsmata ala pindala on 39,6 ha ja sellest on eramaa 1,2 ha.

Pindalalised muutused eramaade osas on järgmised: kaitse alla võetakse ja sihtkaitsevööndiga liidetakse 1,2 ha ning piiranguvööndist arvatakse sihtkaitsevööndisse 45,8 ha maad. Kaitse alla võetakse ja sihtkaitsevööndiga liidetakse I kategooria kaitsealuse liigi (roheline hiidkupar) seni kaitseta kasvukohad, mis tuleb kaitse alla võtta tulenevalt looduskaitseaduse § 48 lõikest 1. Piiranguvööndist arvatakse sihtkaitsevööndisse kaitse-eesmärgiks seatava kanakulli pesitsuspaikade ja kaitse-eesmärgiks olevate looduslike metsaelupaigatüüpide esinemisalad, et tagada nende kaitse. Kaitse alt arvatakse välja 1,5 ha seni sihtkaitsevööndis ja 0,5 ha seni piiranguvööndis olnud eramaad, kus kaitset vajavaid loodusväärtusi ei esine. Osaliselt on muutus tingitud ka piiri korrigeerimisest vastavaks uuele põhikaardile.

Kaitseala välispiir kulgeb mööda katastriüksuste piire, teede ja sihtide kaitsealapoolseid servi või tee telgjoonest kahe või kolme meetri kaugusel (sõltuvalt tee suuruselt), mööda vooluveekogude (kraavide) vastaskaldaid (kaitseala poolt vaadates) või mõttelisi sirgeid. Mõttelist sirget kasutatakse maaüksusel Valgu (39201:004:4640), mida läbib kaitseala välispiir mõttelise sirgena riigi maaüksuse Kärkla metskond 10 (39201:004:0929) kvartali KD187 eraldise 1 põhjatipust (koordinaatpunktist 6 535 637,3–420 009,8) risti loode poole kaitseala piiriks oleva kraavini (koordinaatpunkti 6 535 652,0–420 004,7). Teine kaitseala uueks piiriks olev mõtteline sirge kulgeb maaüksuse Kärkla metskond 10 (39201:004:0929) kvartali KD187 eraldise 18 kagupoolsest (Pihla oja ehk Pihla jõe poolsest) nurgast (täpsemalt koordinaatpunktist 6 535 492,5–421 050,0) läände sama maaüksuse piiripunkti poole, mis asub kvartali KD187 eraldise 19 kirdetipus, kuni eraldise 19, mis jääb tervikuna kaitsealast välja, idapiiril oleva kraavi läänekaldani (koordinaatpunktini 6 535 522,9–420 461,2), mis on kaitseala piiriks. Pihla jõe vasakkaldalt (läänekaldalt) liidetakse kaitsealaga ja arvatakse seetõttu välja euroopa naaritsa püsielupaigast 0,04 ha suurune maa-ala. Kolmas kaitseala uueks välispiiriks olev mõtteline sirge on maaüksuse Kärkla metskond 68 (39201:004:0887) loodepiiri mõtteline pikendus läbi sama maaüksuse läänetipu (koordinaatpunktist 6 534 893,1–421 760,2) edelasse kuni maaüksuse Kärkla metskond 10 (39201:004:0929) kvartali KD198 eraldise 11 läänepiiriks oleva metsasihi idapoolse servani (koordinaatpunktini 6 534 814,7–421 668,5) ja sealt kvartali KD198 eraldise 14 lõunatippu (koordinaatpunktini 6 534 564,0–421 762,8). Muud kaitseala välispiiriks olevad mõttelised sirged on olnud juba senise kaitseala välispiiriks. Kaitseala edelanurgas maaüksustel Kärkla metskond 22 (39201:003:0250) ja Pihla-Kaibaldi looduskaitseala 3 (39201:003:0063) on selliseks piiriks koordinaatpunktide 6 528 037,3–421 939,1; 6 528 256,7–421 782,1 ja 6 528 233,4–421 753,1 vahelised mõttelised sirged. Maaüksust Kärkla metskond 13 (39201:003:0180) läbib selline koordinaatpunktidega kirjeldatav kaitseala välispiir kahes kohas, punktide 6 529 961,4–421 865,9 ja 6 529 432,7–422 086,0 vahel ning punktist 6 530 855,3–420 920,7 ida poole punktini 6 530 847,2–421 107,1 ja põhja poole punktini 6 531 438,2–421 012,1. Selline, varasemast ajast pärinev kaitseala piir on veel maaüksuse Kärkla metskond 28 (63901:001:1930) keskosas, Järvemägede sihtkaitsevööndi läänepiiril asuv metsakvartalit KD250 poolitav loode-edelasuunaline sirge (koordinaatpunkte 6 534 263,5–427 194,7 ja 6 533 914,7–427 821,4 ühendav sirge). Piiriks olevad vooluveekogud on kaitsealasse haaratud, et kaitseala valitseja saaks nende hooldamises kaasa rääkida ja kaitseala eesmärgi saavutamiseks või seisundi kaitseks tingimusi seada. Kaitse-eeskirja § 10 punkti 4 järgi on sihtkaitsevööndis maaparandussüsteemide hoiutööd keelatud, kuid § 9 punkt 2 lubab kaitseala valitseja nõusolekul sihtkaitsevööndis hooldada olemasolevaid ehitisi, sealhulgas piirikraave.

Piiranguvööndist arvatakse sihtkaitsevööndisse 306,1 ha, millest 40,3 ha on eramaa ja ülejäänud on riigimaa. Vööndite piirid kulgevad mööda katastriüksuste ja metsaeraldiste piire ning teid, neljas kohas ka mööda mõttelist sirget. Mõttelist sirget mööda kulgeb sihtkaitse- ja piiranguvööndi vaheline piir maaüksusel Kärkla metskond 22 (39201:003:0250) koordinaatpunktide 6 528 492,1–422 416,9; 6 528 440,6–422 447,8; 6 528 449,5–422 541,8; 6 528 376,4–422 667,8; 6 528 388,6–422 746,7 ja 6 528 652,9–422 559,5; 6 528 866,4–422 723,7; 6 528 769,5–422 785,4; 6 528 707,2–422 649,2; 6 528 393,4–422 865,7; 6 528 428,4–422 905,1; 6 528 481,2–423 029,9; 6 529 099,1–423 924,9; 6 529 231,7–423 939,3 ja 6 529 665,5–424 352,1 ning 6 529 787,9–423 060,2 ja 6 529 708,0–423 116,1 vahel. Maaüksusel Kärkla metskond 10 (39201:004:0929) on sihtkaitse- ja piiranguvööndi vaheliseks piiriks koordinaatpunktide 6 536 443,5–423 730,0 ja 6 536 019,9–424 160,7 vaheline mõtteline sirge.

Esimene kaitsealaga liidetav ala (14,0 ha) on kaitseala loodeosas piirnev ala Metsaküla maaüksustel Valgu (katastritunnusega 39201:004:4640) ja Joaselja (39201:004:0054) ning Koidma küla reformimata maal ja maaüksusel Kärkla metskond 10 (39201:004:0929), kus on I kaitsekategooria taimeliigi (täpsemalt samblaliigi) roheline hiidkupar (*Buxbaumia viridis*) kasvukoht, mis ei olnud seni kaitse all. Vastavalt looduskaitseaduse § 48 lõikele 1 tagatakse I kaitsekategooria liikide kõikide teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega. Lisaks kasvavad sellel alal II kaitsekategooria liik tera-mõhnsamblik (*Bacidia biatorina*), III kaitsekategooria liigid harilik ungrukold (*Huperzia selago*), suur nõöpsamblik (*Megalania grossa*), harilik koobassamblik (*Thelotrema lepadinum*) ja mitu vääriselupaiga indikaatorliiki (valkjast tähnsamblik, kuuse-nublusamblik, kariksammal, kannukatik, punakas mõhnsamblik, roomav soomik) ning ala vastab osaliselt elupaigatüübi vanad loodusmetsad (9010*) tunnustele.

Teine kaitsealaga liidetav ala (6,1 ha) on samuti kaitsealaga piirnev ala Koidma külas maaüksusel Kärkla metskond 10 (39201:004:0929), kus on Põdrapao rohelise hiidkupra püsielupaik (registrikood KLO3000889). I kaitsekategooria liik roheline hiidkupar kasvab natuke laiemal alal, kui on liigi kaitseks määratud püsielupaik (2,5 ha). Lisaks rohelisele hiidkuprale kasvavad seal III kaitsekategooria liigid harilik ungrukold, harilik koobassamblik, suur nõöpsamblik ja sulgjas õhik (*Neckera pennata*) ning ala vastab elupaigatüübi vanad loodusmetsad (9010*) tunnustele. See kaitsealaga liidetav ala ulatub 0,04 ha ulatuses Pihla jõe (Pihla oja) euroopa naaritsa püsielupaika (registrikood KLO3000177). Vastavalt kaitseala piirile korrigeeritakse euroopa naaritsa püsielupaiga piiri.

Kolmas kaitsealaga liidetav piirnev ala (21,9 ha) on Koidma külas maaüksustel Kärkla metskond 68 (39201:004:0887) ja Kärkla metskond 10 (39201:004:0929). Seal on samuti I kaitsekategooria liigi rohelise hiidkupra (*Buxbaumia viridis*) kasvukoht, mis ei olnud varem kaitse all. Lisaks kasvavad seal III kaitsekategooria liigid suur nõöpsamblik ja sulgjas õhik, mitu vääriselupaiga indikaatorliiki (kuuse-nublusamblik, valkjast tähnsamblik, kannukatik, kariksammal, punakas mõhnsamblik) ja ala vastab osaliselt elupaigatüüpide vanad loodusmetsad (9010*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) tunnustele.

Pihla-Kaibaldi piiranguvööndist arvatakse Pihlasoo sihtkaitsevööndisse kokku 306,1 ha, millest 45,8 ha on eramaa ja ülejäänud riigimaa. Ümbertsoonimine on vajalik kaitse-eesmärgiks seatava kanakulli pesitsuspaikade ja kaitse-eesmärgiks olevate looduslike metsaelupaigatüüpide kaitse tagamiseks. Leigri külas arvatakse sihtkaitsevööndisse riigi maaüksusest nimega Kärkla metskond 22 (39201:003:0250) kvartali KD306 eraldised 1 (osaliselt), 4, 5, 10 (osaliselt) ja 11 (kokku 3,9 ha) ning kvartali KD307 eraldised 15, 16, 19 ja 20 (osaliselt; kokku 8,7 ha), sest seal

asub osaliselt esinduslik elupaigatüüp 9010*, lisaks vääriselupaik nr 156144 ja kanakulli endised pesitsuskohad, kus kujuneb elupaigatüüp 2180. Vana loodusmetsa (9010*) ja vääriselupaika ei ole võimalik kaitsta piiranguvööndi režiimiga, mistõttu tzoneeritakse need sihtkaitsevööndisse. Vastavalt Keskkonnaameti 04.01.2011. a kirjaga nr 15-10/11/143 keskkonnaministrile tehtud ettepanekule arvatakse Pihla-Kaibaldi piiranguvööndist 126,2 ha Pihlasoo sihtkaitsevööndisse. Sealhulgas arvatakse Leigri külas Aruselja maaüksusel (39201:003:0030) piiranguvööndist sihtkaitsevööndisse 18,33 ha, Kanapeeksi külas riigi maaüksusel Kärkla metskond 18 (39201:003:0210) kvartali KD239 eraldisel 6 3,2 ha, Tubala külas riigi maaüksusel Kärkla metskond 34 (63901:003:0394) kvartalites KD259, KD260 ja KD261 103,1 ha ning Tubala külas Leemendi maaüksusel (63901:003:1770) 1,1 ha. Lisaks arvatakse piiranguvööndist Pihlasoo sihtkaitsevööndisse 46,58 ha, millest 8,26 ha on Leemendi maaüksusel (63901:003:1770), 4,72 ha Tubala küla Sooselja maaüksusel (63901:003:0038), 5,10 ha Kanapeeksi küla Sooselja maaüksusel (39201:003:0015), 12,34 ha kvartali KD239 eraldistel 2–5 ning 16,17 ha riigi maaüksusel Pihla-Kaibaldi looduskaitseala 2 (39201:003:0062). Ala rangemasse kaitsevööndisse arvamise eesmärk on tagada elupaigatüüpide siirde- ja õõtsiksoode (7140), vanade loodusmetsade (9010*), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*), II kaitsekategooria linnuliigi kanakulli (*Accipiter gentilis*) pesapaikade ning II kaitsekategooria taimeliikide väikese käopõlle (*Listera cordata*), kõdu-koralljuure (*Corallorhiza trifida*) ja kärbesõie (*Ophrys insectifera*) kasvukohtade kaitse. Eeltoodud elupaigatüüpe ei saa kaitsta piiranguvööndi kaitsekorruga, sest need vajavad looduskaitse väärtuse säilimiseks looduslikule arengule jätmist. Lisaks tzoneeritakse piiranguvööndist sihtkaitsevööndisse Määvli külast põhja pool olev madal soo (elupaigatüüp 7230), mis asub suuremas osas (26,2 ha) riigi maaüksusel Pihla-Kaibaldi looduskaitseala 2 (39201:003:0062) Kanapeeksi külas, osaliselt riigi maaüksusel Kärkla metskond 144 (63901:001:1002) Tubala külas (6,5 ha) ja Määvli külas (3,5 ha) ning osaliselt (16,65 ha) riigi maaüksusel Kärkla metskond 28 (63901:001:1930) kvartali KD240 eraldistel 1–3, 5–9 ja 11–14 Tubala külas. Madal sood on väga tundlikud kuivenduse mõju suhtes, kuid seal on vanad kraavid, mille puhastamise välistamiseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord. Kanapeeksi külas riigi maaüksusel nimega Kärkla metskond 10 (39201:004:1220) arvatakse Pihla-Kaibaldi piiranguvööndist Pihlasoo sihtkaitsevööndisse kvartali KD191 eraldised 1–7 ja 9–11 ning tervikuna kvartal KD201, kokku 68,55 ha. Kvartalid KD191 moodustab 7,1 ha vääriselupaik (VEP nr L02093), kus on inventeeritud elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*). Väljaspool vääriselupaika ning kvartalid KD201 on inventeeritud elupaigatüübid metsastunud luited (2180) ja rabad (7110*). Sihtkaitsevööndi režiim tagab elupaigatüübi rabad (7110*) loodusliku seisundi pikaajalise kaitse (et elupaika ei kahjustataks metsaraie ja eelkõige kuivenduse käigus).

3. Menetluse kirjeldus

Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitse-eeskirja muutmise avalikustamine toimus 4.–25. aprillini 2016. a. Samal ajal toimus kaitse-eeskirja eelnõu materjalide avalik väljapanek Keskkonnaameti Kärkla kontoris (Kõrgessaare mnt 18), tollastes Hiiu Vallavalitsuses (Keskväljak 5a, Kärkla) ja Pühalepa Vallavalitsuses (Tempa küla). Kaitse-eeskirja eelnõu materjalidega sai tutvuda ka eelnimetatud asutuste veebilehtedel. Teade kaitse-eeskirja muutmise menetlemise algatamise kohta ilmus 28. märtsil 2016. a Ametlikes Teadaannetes, 30. märtsil 2016. a ajalehes Postimees ja 1. aprillil 2016. a Hiiu Lehes ning 5. aprillil 2016. a Hiiu Maavalitsuse veebilehel. Kaitse-eeskirja avalik arutelu toimus 26. mail 2016. a Hiiu Maavalitsuses ja sellest võttis osa 4 inimest.

Looduskaitse-eeskirja §-s 9 sätestatud korra kohaselt saadeti kaitsealal paikneva 10 erakinnistu 15 omanikule tähtitud ja väljastusteatega teade kaitse-eeskirja muutmise eelnõu avalikustamise,

sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. Kirjas oli märkus, et kui palutud tähtjaks (25. aprilliks 2016. a) ei ole eelnõu kohta parandusettepanekuid või vastuväiteid esitanud, siis loetakse, et adressaat on kaitse-eeskirja eelnõuga nõus. Kirjale oli lisatud kaitse-eeskirja eelnõu ja seletuskiri. Omniva tagasiside põhjal said kõik 13 eraisikust maaomanikku teate kätte. OÜ-le Traperii saadetud kirja tagastas Omniva 6. aprillil 2016. a Keskkonnaametile märkega „ei ela/asu aadressil”. Keskkonnaamet teavitas kohe OÜ-d Traperii e-kirjaga ja samal päeval sai OÜ Traperii volitatud esindaja Jüri Kook tagasitunud kirjaümbriku isiklikult Keskkonnaameti Kärkla kontoris kätte. OÜ-le Raume Puit saadetud kirja tagastas Omniva 31. mail 2016. a Keskkonnaametile märkega „hoiutähtaja möödumisel”. Keskkonnaamet teavitas kohe OÜ-d Raume Puit e-kirjaga, millele OÜ Raume Puit esindaja vastas 1. juunil 2016. a. Mõlemat tollast kohalikku omavalitsust, Pühalepa ja Hiiu Vallavalitsust, oli e-kirjaga teavitatud juba 2011. a (tollal oli Hiiu Vallavalitsuse asemel Kõrgessaare Vallavalitsus) ja nüüd uuesti. Teade saadeti ka kaitsealal asuvate riigimaade haldajale RMK-le. E-kirjaga edastati teade veel Hiiumaa Jahimeeste Seltsile, Hiiu Maavalitsusele ja Keskkonnainspeksiooni Hiiumaa büroole. Ainsana esitasid oma arvamuse ja ettepanekud RMK ja Keskkonnainspeksiooni Hiiumaa büroo.

Tabel 1. Esitatud arvamused vastuseks Keskkonnaameti poolt märtsis 2016. a väljasaadetud kirjadele

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
RMK, kaitsealuste riigimaade haldaja	ettepanek korrigeerida kaitseala välispiiri, et piiril kulgev eesvool jääks kaitsealast täielikult välja, või eesvool muuta täies ulatuses kaalutlusotsuseta hooldatavaks	ettepanekuga ei saa nõustuda, sest kaitseala valitseja nõusolek võimaldab eesvoolude hoiutöödele seada vajadusel tingimusi, mis tagavad loodusväärtuste säilimise. Selguse mõttes asendatakse kaitse-eeskirja eelnõus termin „üksikud kraavid” terminiga „eesvoolud”.
	ettepanek korrigeerida seletuskirjas kaljukotka pesitsemist käsitlevat sõnastust, et faktid ja hinnangud oleksid eristatud	ettepanekut arvestatakse ja seletuskirja korrigeeritakse
Keskkonna-inspeksiooni Hiiumaa büroo, järelevalve teostaja	ettepanek jahipidamine kaitsealal keelatuks jätta	ettepanekut arvestatakse ja senise jahikeeluga Pihlasoo ning Kaibaldi sihtkaitsevööndis jääb jahipidamine keelatuks, erandiks saab jahipidamine vaid kaitseala valitseja nõusolekul kaitse eesmärgi saavutamiseks või uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks
	ettepanek keelata jahindusrajatiste rajamine	ehitiste püstitamise on kaitse-eeskirja eelnõus juba reguleeritud ning jahirajatise võib piiranguvööndis, nagu kõiki ehitisi, rajada vaid kaitseala valitseja nõusolekul
	ettepanek jätta kaitsealal keelatuks linnujaht	ettepanekut arvestatakse kaitse-eesmärgiks seatava tedre ja teiste kanaliste kaitseks ning kaitse-eesmärgiks oleva kaljukotka toidubaasi säilitamiseks osaliselt Pihlasoo ja Kaibaldi sihtkaitsevööndis, kus jahipidamine seni keelatud oli ning kus edaspidi on jahipidamine lubatud vaid kaitseala valitseja

Tabel 1. Esitatud arvamused vastuseks Keskkonnaameti poolt märtsis 2016. a väljasaadetud kirjadele

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
		nõusolekul kaitse eesmärgi saavutamiseks või uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks
	alternatiivne ettepanek, kui jahipidamist kaitsealal lubada, siis jätta keelatuks peibutusjaht, ajujaht ja urujaht ning jaht jahikoeraga	ettepanekut arvestatakse ja senise jahikeeluga Pihlasoo ning Kaibaldi sihtkaitsevööndis jääb jahipidamine keelatuks, erandiks saab jahipidamine vaid kaitseala valitseja nõusolekul kaitse eesmärgi saavutamiseks või ulukite kaudu levivate haiguste tõkestamiseks
	ettepanek keelata piiranguvööndis vaid mineraalväetise kasutamine, kuid orgaanilise väetise kasutamine jätta lubatuks	ettepanekut arvestatakse osaliselt ning väetist lubatakse kasutada õue- ja põllumaal (praegu õue- ja põllumaad kaitsealal ei ole, kuid kunagi on olnud ja nende taastamine ei ole välistatud)

Pärast avalikustamist esitas 14. juunil 2016. a SA Lutreola (euroopa naaritsa kui liigi säilitamisega tegelev asutus) oma kommentaarid Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitse-eeskirja muutmise kohta. Nimelt kipub naarits sügisei ja kevaditi liikuma ka kõige väiksematel kraavidel ja ojadel. Seetõttu on naaritsale ohuks igasugune urupüük, püük püünistega ning koertega.

Jahiteemaliste erimeelsuste arutamiseks kutsus Keskkonnaamet 3. aprillil 2017. a kokku ümarlaua. Kutse ümarlaual osalemiseks saadeti e-kirjaga 20. märtsil 2017. a Hiiumaa poollooduslike koosluste hooldajate listi, Hiiumaa Jahimeeste Seltsile, Hiiumaa jahindusnõukogu liikmetele, Tahkuna jahiseltsile, turismikorraldajatele, kohalikele omavalitsustele, Hiiu Maavalitsusele, SA-le Lutreola, looduskaitseaktivistidele jt asjalistele. Ümarlaud toimus Kärddlas Hiiu maavalitsuse saalis ja sellel oli enamik huvigruppe (jahimehed, metsaomanikud, zooloogid, loodushuvilised) esindatud. Kõik ümarlaual viibinud huvigruppide esindajad, kokku 11 inimest, jõudsid üksmeelse seisukohani, et jahipidamine peab Pihlasoo ja Kaibaldi sihtkaitsevööndis jääma keelatuks, kuid kaitse-eeskiri peab jätma võimaluse lubada erandkorras jahipidamist ainult kaitse-eesmärkide kaitseks ja ulukite haiguste korral.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste EL õigusaktidega:

1. EÜ Nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv nr 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt loodi Euroopa ökoloogiline võrgustik

Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktile 306 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Pihla-Kaibaldi loodusala, mis hõlmab Pihla-Kaibaldi looduskaitseala, ja alapunktile 325 Põdrapao loodusala, mis hõlmab roheline hiidkupra Põdrapao püsielupaika. Seetõttu tuleb Pihla-Kaibaldi looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Pihla-Kaibaldi loodusala on Natura 2000 võrgustiku alaks kinnitatud Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega nr 2008/24/EÜ, millega võeti vastavalt EÜ nõukogu direktiivile nr 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 012, 15.01.2008, lk 118–382). Põdrapao loodusala on Natura 2000 võrgustiku alaks kinnitatud Euroopa Komisjoni 10. novembri 2011. a otsusega nr 2011/84/EL, millega võeti vastavalt EÜ nõukogu direktiivile nr 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade neljas ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2010) 9667 all, ELT L 40, 12.02.2011, lk 1–205). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 26. novembri 2015. a rakendusotsusega (EL) 2015/2371, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu üheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2015) 8214 all, ELT L 338, 23.12.2015, lk 436–676).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi nr 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt rakendavad liikmesriigid vajalikke meetmeid, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Pihla-Kaibaldi looduskaitsealal on oluliseks eesmärgiks mitme linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliigi kaitse.

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek lisada Pihla-Kaibaldi loodusala eesmärkide hulka elupaigatüübid liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), liigirikkad madalsood (7230) ja vanad laialehised metsad (9020*) ning liigid roheline hiidkupar (*Buxbaumia viridis*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja euroopa naarits (*Mustela lutreola*).

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek muuta Pihla-Kaibaldi loodusala piiri, sealhulgas liita Põdrapao loodusala Pihla-Kaibaldi loodusalaga.

Loodusala osakaal suureneb kinnistutel Kärkla metskond 10 (39201:004:0929), Kärdlametskond 68 (39201:004:0887, katastriüksus liidetakse tervikuna loodusalaga), Valgu (39201:004:4640) ja Joaselja (39201:004:0054).

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määruse kaitse-eesmärkide täiendamine metsaelupaigatüüpidega aitab kaasa väärtuslike metsaelupaikade säilitamisele ja nende soodsa seisundi saavutamisele.

Kaitse-eeskirja muutmine, loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide tsoneerimine piiranguvööndist sihtkaitsevööndisse ning loodusdirektiivi II lisa liigi ja ühtlasi I kaitsekategooria liigi rohelise hiidkupra (*Buxbaumia viridis*) kasvukohtade kaitse alla võtmine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii strateegia Euroopa 2020 kui ka tegevuskava Ressursitõhus Euroopa. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Pihla-Kaibaldi looduskaitseala ja Põdrapao rohelise hiidkupra püsielupaik on juba riikliku kaitse all ning uute aladena võetakse kaitse alla 39,6 ha, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Keskkonnaametile teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole, mistõttu oluline mõju selles küsimuses puudub. Eelnõu avalikustamise käigus saadeti kohalikele omavalitsustele ja maaomanikele arvamuse avaldamiseks eelnõu materjalid. Selle käigus ei esitatud vastuväiteid, et määruse jõustumine takistaks kehtivate planeeringute teostamist. Looduskaitseaduse § 9 lõike 7¹ punktide 3 ja 4 järgi on avalikustamise üheks eesmärgiks saada menetlusosalistelt neile teadaolevaid andmeid, mis omavad puutumust antud eelnõuga.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohalikele omavalitsustele maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja muudatuste jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuarist. Seoses sellega, et kaitseala piiranguvööndis kehtis 50%-line, aga sihtkaitsevööndis hakkab kehtima 100%-line maamaksusoodustus, väheneb esialgse arvestuse järgi kohaliku omavalitsuse (Hiiumaa vald) maamaksutulu 414 eurot aastas.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 on maaomanikul õigus pärast kaitse-eeskirja kinnitamist alगतada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, riigile omandamist kinnisasja harilikule väärtusele vastava tasu eest. Kaitsekord muutub rangemaks 47 ha eramaal. Maa-ameti tehingute andmebaasi alusel toimus piirkonnas 2016 aastal 484 ha maatulundusmaaga 68 tehingut kogusummas 1 081 123 eurot, seega oli ühe hektari hind keskmiselt 2233 eurot. Seega on Maa-ameti tehingute andmebaasile tuginedes maa omandamise maksimaalne kulu hinnanguliselt ca 105 000 eurot Tegemist on hüpoteetilise summaga, kuna maid omandatakse riigile maaomaniku taotluse alusel ning senise praktika põhjal valdav enamus maaomanikke maa riigile võõrandamisest huvitatud ei ole.

Kaitsealal on karjatamist või niitmist vajavaid poollooduslikke kooslusi hetkel 6 ha. Käesoleva määrusega täiendavalt poollooduslikke kooslusi kaitse alla ei võeta, seega seoses poollooduslike koosluste hooldamise ja taastamisega täiendavaid kulusid riigile ei teki.

Natura 2000 erametsamaa toetuse määr on sihtkaitsevööndis asuva ühe hektari metsaala kohta 110 eurot aastas ja piiranguvööndis asuva metsaala ühe hektari kohta 60 eurot aastas. Piiranguvööndist sihtkaitsevööndisse tsoneeritavatel eramaadel on toetusõiguslikku metsamaad kokku 19,16 ha. Kaitsealaga liidetava ja sihtkaitsevööndisse tsoneeritava erametsa pindala on 1,2 ha. Natura 2000 erametsamaa toetuse eelarve suurenemise vajadus on kuni 1080 eurot aastas.

Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitsekorra uuendamisega liidetakse kaitsealaga ja arvatakse sihtkaitsevööndisse 38 ha riigimetsa ning piiranguvööndist arvatakse sihtkaitsevööndisse 260 ha riigimetsa. RMK Hiiumaa metskonna metsa majandamise kava aastani 2022 järgi vähendab 1 hektari majandusmetsa range kaitse alla võtmise puidukasutuse tulu 105 eurot aastas. Piiranguvööndi mõju on umbes üheksa kümnendiku range kaitse alla võtmise mõjust. Arvestades eeltoodut, ulatub iga-aastane saamata jäänud puidutulu täiendavate piirangute seadmisel 6720 euroni.

Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Üldkorralduse tunnustele vastavad määruses need sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Ministriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.